

— Ugy hát ki kell szolgáltatni a pálcákat. Hej Gergely! szolgáltatassa ki kend Mózesnek a Vita pálcáit! Így hegedültetett el Mózesen a Vita nótája.

Szentmártoni F.

Lapunk 7-ik számában közölt képtalányt, a helyett, hogy: „Bölcsöd ez, majdan sírod is, mely ápol s eltakar“, — valaki így fejtette meg:

„Bál leszűrt hajvivó hanyatlász és dülsz, felül a Bőjt süvöggeli hús ételital, utánad sir kereskedő, — mellbeteg férjét ápoló nő — a vadász ki lesbe állva maradt s nem lőhet szarvasra soká.“

Nőül vette a fiatal ember egy gazdag tőzsér egyetlen leányát azon reményben, hogy dus ipa mindjárt oda adja erszényét is leányával.

Azonban csalatkozott. Az öreg nem adott leányával egy batkát sem.

Ezt tapasztalva férj uram, megunta a boldog házasságot, s szüntelen ipa nyakára járt feleségére panaszkodni.

— Mondja meg fiam uram leányomnak, nejének, — szól végre a türelmét vesztett öreg, — hogy ha még egyszer rosszul viseli magát, és ön panaszra jön ellene, mindennemből kitalagadom.

Férj uram soha sem ment többé nejére panaszkodni.

Szabó Náci.

Egy éjjel a b... ai ménesből kiszakajtottak a szegény legények néhány lovat. Utánok szaladt a falu csikósa és fiatal bojtárja. De midőn közel érték a lókötőket, ezek közül egyik az öreg csikóst úgy ütö fűbe, hogy fejéből eleredt a vér. Erre a bojtár előre, s a csikós utána, visszanyargalt a tanyára. A csikós ijedtében nem is tudván, hogy a nyakán végig folyt a vér; levette kalapját, és mintán szorgos szemle után látván, hogy a mellétűzött krajcárt pára ép, mondá: „jó hogy a pipám el nem tört!“

Ezen eset óta szokás e vidéken mondani: „Csak hogy a pipa el nem tört!“

K. F.

A megbántódott cigány. — Csacozlyát élesztett a kovácscigány egy zsongori földbirtokosnak, s haza vive kérdi tőle a tulajdonos, hogy mivel tartozik a munkáért? — Tíz gárás tálán nem lesz sok, nágyaságos uram! — válaszol a cigány kémtelketetve a kérdezőre. Hiszen magad sem érsz tíz garast, — viszonzá a birtokos, — hogyan adnék tehát annyit munkáért? — Ne, adok négy garast! s takarodjál innét! — Négy gárast?! — sivajkodék megbántódva a cigány, — inkább leseprem róla a munkámat. —

Egy oladi polgár.

A PELESKEI NÓTÁRIUSNAK FELESÉGÉHEZ ÍRT LEVELEI.

XXII. Levél.

(A mostani vásár és a „Zsibvásár.“ — Frankenburg Ádolf. — Mi hír Budán? — Ira Aldridge és a szarvasdobos. — Bánk bán és egy alföldi ur vágyai. — Schiller Stuart Mária és a magyar gusztus. — A peleskei nótárius kritikáit és az érteke magát angarszíroztatni. — Hol van a jó gazdasszonyok kuncsaftszamtja. — Boros Mihály megöli a Stigfrideket.)

Feleség! A legfrisebb újdonság jelenleg a vásár, meg a „Zsibvásár.“ Az elsőnek existenciáját csak azon tünetmákból sejtem, hogy esténként a „Fehér hattyú“ vacsoráló teremében látok néhány jó vidéki barna arcot, kik ősi magyar csereberélő természetükkel fogva felhozták vala lovaikat, s egy vagy más jószágukat, hogy annak árán most szelelőrostit, cseplőgépet s több efféle barmolkimelő szerszámot vásároljanak be.

Ha ezen néhány arcot nem látnám, s Nekula szabó nem sürgetné a bekecsem árát, bizony nem is tudnám, hogy vásár van, mert ez ugyan sem a színházi közönségen, sem az utcákon nem látszik meg, hol hajdában, ha az ember ilyenkor ki akart lépni a pflaszterre, jól tette, ha előbb asszekuráltatta az összenyomás ellen az életét a szikarta di adriatikánál.

Ha azonban pangó ez a józsefnapi vásár, annál élénkebb a „Zsibvásár“, nem az, mely igen élvezetes látványt nyújt kínálkozik az idegeneknek úgy mint a bennszülötnek a vacuít két oldalán, hanem az a „Zsibvásár“, mely Frankenburg tollából s Heckenast sajtója alól most került ki két jókora kötetben, s melynek tarka barka tartalma ámbár szinte régi, mint a zsibvásárok portékai, de mégsem rozsdásodott meg mint szok.

Frankenburg Ádolf mindenbizonynyal egyike a legjobb humorú íróknak, csak a kár benne, hogy stílusa nem magyar író, s cikkei nagyon hasonlítanak a faszírozott húshoz, melyet alföldi pörkölt alakjában találnak fel. De Frankenburg e hibája — ha ez hibául rovandó fel, — menthető az által, hogy jobbára a budapesti polgári osztály vázolásával foglalkozik, mely az ő idejében inkább képviselte a német elemet, mint jelenleg.

De leteszem a kritikus tollát, mert igen nehezek az újaim, s félek, hogy némely szemel épen nem gyönyörködtető vastag húzákat találnék ejteni, s annál inkább nem lehet okom Frankenburg uramnak gáncsolatolnom, mert ezt a két új kötetét is elejétől fogva végéig nagy gyönyörűséggel olvastam. Kiváltképpen pedig ajánlom mindenkinek, hogy olvassa az olvasatlan húszonötöt!

Frankenburgról eszembe jut az „Életkép“, s az életképekről az a nevezetes rovat, hogy: Mi hír Budán? hát biz csak az, hogy a várbeli színházban most az utóbbi napokban a nagy művészetű szarvasdobos, Ira Aldridge vendégszerepelt, s mondhatom, nem volt kevesebb bámulója mint látván nádor instal-

lékeztet, valami, a mi mindig német modorává egyéníti a szerepet, még ha más, ellenkező véralkatu és nemzetiségű is az, mit személyesítenie kell. Azt tartom, hogy a cothurnussal is összetér a természetesség, sőt a hatás s a néző megindítása ez uton könnyebb és biztosabb is, sokkal jobban hat a természetes kedélyhullámzás, mint az, melyet a modorosság fagyos máza bilincsel.

A színház különben térs, szép épület, kiválról oszlopokkal és szobrokkal: Goethe, Schiller, Mozart, Gluck stb. belől faragványokkal, festésekkel díszítve. Páholy, t. i. elkülönített páholy, az idegenek páholyán és az uralkodó házában kívül nincs, csupán páholy-ülések vannak.

Közhelyen felállított szobra alig 3 van Drezdának, az egyik Frigyes Ágost ülő szobra a muzeum udvarán, az ülés és a palást nehéz redőzete miatt lomha, formátlan, a másik az újvárosban erős Ágost lovas szobra. Itt a ló otromba, nehéz és a vastag derekú spanyol fajból való, rendkívül kis fejű, Ágost merészen, jól ül rajta; a harmadik szobor pedig Weber, a zeneszerző szobra, a színház, a királyi lak és muzeum közelében, mindhárom ércszobor, és egyik sem kitűnő.

Ezzel tehát Drezdának futólágos és lehető rövid ismertetését bevégeztem. Jövő leveletem a dánok fővárosából ereszttem utnak. Addig isten velünk.

MASZÁK HUGÓ.

Nyilatkozat. A „Családi Kör szerkesztője nyilatkozására hí fel: ha Gyulai Pál „Nők a tükrök előtt” című novellája e kifejezésében: „Az öreg ur tudta, hogy az írónők nem szoktak kötni és himezni” — tisztán az öreg ur nézete, s nem egyszerűen mind az íróé is, van-e kifejezve?

Mielőtt a hozzámt intézett kérdésre válaszolnék, meg kell jegyezmem, hogy az idézett hely Gyulainál egy kis különbséggel fordul elő, nevezetesen így: „Az öreg ur mosolygott, tudta, hogy az írónők nem igen szoktak kötni és himezni” — (Lásd Koszorú I. félév, 103 lap.)

Igy visszaállítva az eredeti szerkezetet, igaz van a Cs. K.-nek, hogy e mondat, ha összefüggéséből kiszakasztva s pusztán nyelvtanilag vesszük, magában foglalja (vagy nem zárja ki), hogy az író is egy véleményen van az öreg ural.

De kevésbbé van igaza, ha az egész helyet elbeszélési módja szempontjából tekintjük, midőn az író személyei gondolatát fűzi tovább, a nélkül hogy saját véleményére tekintettel volna, akár egyez akár nem a főlvet személy véleményével. Ilyenkor az író, (s gyakran lapokon át) igen határozottan beszélhet, a nélkül hogy minduntalan odatenné az egyhangú szabadkozást: „X, vagy Y nézete szerint”: de az olvasó mégsem az író objectív véleményét, hanem a szereplő egyén szempontjait találja benne. Legkevésbbé arravaló pedig egy ily kiszakasztott hely, hogy, mint az

író meggyőződésének bizonyága, tudományos vita alapjául szolgáljon, kivált oly íróval szemköt, kinek e tekintetben bőven kifejtett nézetei vannak.

Azonban maradjunk a szó szerinti értelemnél.

Tehát Gyulai azt mondotta (legalább nem tett óvást ellene) hogy „az írónők nem igen szoktak kötni és himezni.”

Tegyük fel, hogy a férj íróról tesz hasonló nyilatkozatot. Tegyük, például, hogy ezt mondja: „az írók nem igen jó gazdák”, „nem igen ügyes pénzkeresők.” Mondhat volna-e egy toll, széles e házban, császártára?

De a Cs. K. szerkesztője szükségesnek látta, e szavakat véve kiinduló pontul, egész cikksort írni Gyulai ellen, nem is csak az írónők, hanem az egész nőnem védelmére.

Azt mondja ugyan, hogy ő Gyulainak nemcsak e mondatát, hanem „általában az írónők elleni nézeteit vette fejtegetése alapjául”, miket „a Szépirodalmi Figyelőben” és másutt nyilvánított. De sem ama cikksorozatból, sem mostani polemikából a Cs. K. szerkesztőjének, nem tűnik ki, hogy azon nézetről, melyet Gy. a nőiróság felől nyilvánított, tiszta fogalma volna.

A Szép. Figyelőben, tudtommal (pedig csak tudnám), senki sem szólt a nőiróság ellen, se Gyulai, se más. Egy bírálatban alkalmilag érinti egy író — ki nem Gyulai — de semminemű véleményét nem mond ellene, sőt bizonyos tekintetben *mellette* szól. Egy másik bírálatban az mondatuk ki csupán (megint nem Gyulai által): „Am irjanak és zengjenek a nők, de ne kívánjanak *kiváltságos állást* szemben a kritikával. És ezt örökké mondjuk, mert különben az irodalom életgyökere volna megtámadva.”)

Gyulai, több évvel ezelőtt, a Pesti Naplóban fejtegette a nőiróság kérdését. Fejtegetése tisztán lélektani volt, nem vonatkozott személyekre, még nem is csupán a magyar nőirókra szorítkozott. Állítása két pontban foglalható össze: 1) hogy a nőiró vagy művész — mint a világ; első rangú költő és művészei példája bizonyítja — nem juthat el a *remekesség* azon legfelső fokára, melyen egy Homer, Dante, Shakespeare, egy Phidias, Apelles, Rafael stb. ragyognak; 2) hogy a kik, teljes lélekkel szentelve magokat irodalomra vagy művészetre, a nemök határában elérhető legmagasb fokra feljutnak, azok, a történet bizonyága szerint, e jelességet többnyire boldogságuk árán vásárolják meg. — E nézet lehet helyes, vagy helytelen: de akkor a császárnak erre kell szorítkoz-

* Mivé lenne az irodalom, ha *kiváltságot* követelné péld. a rossz írónő *leszagos* tekintetéből, a hazafias rossz írónő *parádázásából*, az arisztokrata *fiangy* állásánál fogva, a demokrata *egyenlőség* szempontjából, a állány tanköltő *morális* irányáért, a clerushoz tartozó példája miatt, s kit csupán *éhség* hajt a művészi oltárhoz, a *gyomor* jogai tisztelgetben tartásáért! Pedig ennek némely részét már megértük.